

Spaanse furie

Je vindt hem dagelijks op de eindeloze laagvlaktes van het Spaanse binnenland. Daar, onder een zinderende zon, observeert beeldend kunstenaar Paul Ceulemans zijn model – de Spaanse stier. Om hem later in zijn atelier weer tot leven te wekken. In was, of in aquarel. Springlevend en alert staart hij je aan. Alsof hij zo van het papier kan stormen.

Er hangt een bijna ondraaglijke hitte in de smalle straten van La Fuente de San Esteban, een dorp in Noordwest-Spanje, zo'n driehonderdvijftig kilometer van Madrid. Rondom het dorp strekken eindeloos gloeiende vlaktes zich zinderend uit. Om te schuilen voor de felle zon hebben de dorpsbewoners zich in hun huizen teruggetrokken. Dit dorp en het omliggende gebied vormen de zomerverblijfplaats van beeldend kunstenaar Paul

Ceulemans. Voor het raam, naast de voordeur van zijn huis prijkt een kleine bronzen sculptuur van een springende stier. Ondanks het geringe formaat, zo'n vijftien centimeter, gaat er een enorme kracht van het beeldje uit. Kunstminnenden zijn meer dan welkom in het tweehonderdvijftig jaar oude huis van de kunstenaar, dat dienst doet als galerie, atelier en woonhuis. Zeven jaar geleden betrok hij dit pand met maar één doel voor ogen, zich er volledig te

SEASONS 95

"Dit is voor mij de ideale plek. Op de vlaktes rond het dorp lopen grote aantallen stieren. Die kan ik goed als model gebruiken."

wijden aan het schilderen en boetseren van de Spaanse stier.

KWETSBAAR KOLOS

"Lekker weetje he!" schertst Ceulemans wanneer hij na omzambellen de deur opent. "Ik ben net thee aan het zetten, ook een glas!" Hij verwijst naar de keukens van waaruit een hoog doordringend gebel klinkt. Hond Jessie, blijkt later. Wij blijven achter in de galerie, omringd door aquarellen van stieren. Krachtige stieren, met bezetting neergezet hangen er aan de muren – gevangen in het vroege ochtendlicht, transparant purperblauw van kleur. Of diepblauw, bijna zwart wanneer de zon op z'n hoogst staat en weer oranjeachtig-oker in het warme namiddaglicht. "Ik heb bewust voor aquarelverf gekozen", zegt Paul als hij terugkomt met de thee. "Daardoor kunnen die transparante kleureffecten ontstaan. Het is een uitdaging om met zachte tinten de stier toch een enorme kracht te laten uitstralen. Tegelijk geef je met dat zachte zo'n kolossaal beest iets kwetsbaars mee. Als ik stieren in het wild observeer die volkomen ontspannen zijn, voel ik die kwetsbaarheid heel sterk."

STAPELS SCHETSEN

Ceulemans had altijd al een fascinatie voor het symbool van Spanje: de stier. "Vooral voor de 'torstier', de Spaanse stier met zijn forse, lang gebouwd kop, brede borstkas en smalle heupen. Die is erg mooi." Hij reisde af naar het Iberisch schiereiland om de stieren te observeren, wat nog niet altijd meeviel. "Stieren zijn vrij schuw; zodra ze je in de gaten krijgen, gaan ze ervandoor." Pauls zoektocht deed hem uiteindelijk neerstrijken in het dorp La Fuente de San Esteban: "Dit is voor mij een ideale plek. Op de nabij gelegen vlaktes lopen grote aantallen stieren. Die kan ik goed als model gebruiken." Van begin mei tot eind september is Ceulemans praktisch dagelijks in de buurt van de dieren te vinden. "Dan maak ik schetsen, zoek naar andere houdingen en experimenteer met kleureffecten." Stapels schetsen heeft Paul in de laatste zeven jaar gemaakt. "En pas als ik tevreden ben gebruik ik zo'n schets als uitgangspunt voor een aquarel."

Ruim twee uur brengen we in de galerie door en krijgen niet genoeg van Ceulemans' werk. Behalve aquarellen maakt Paul ook sculpturen. "Aamvankelijk boetserde ik met was rond een van tevoren gemaakt frame van koperdraad. Maar daarmee zat ik

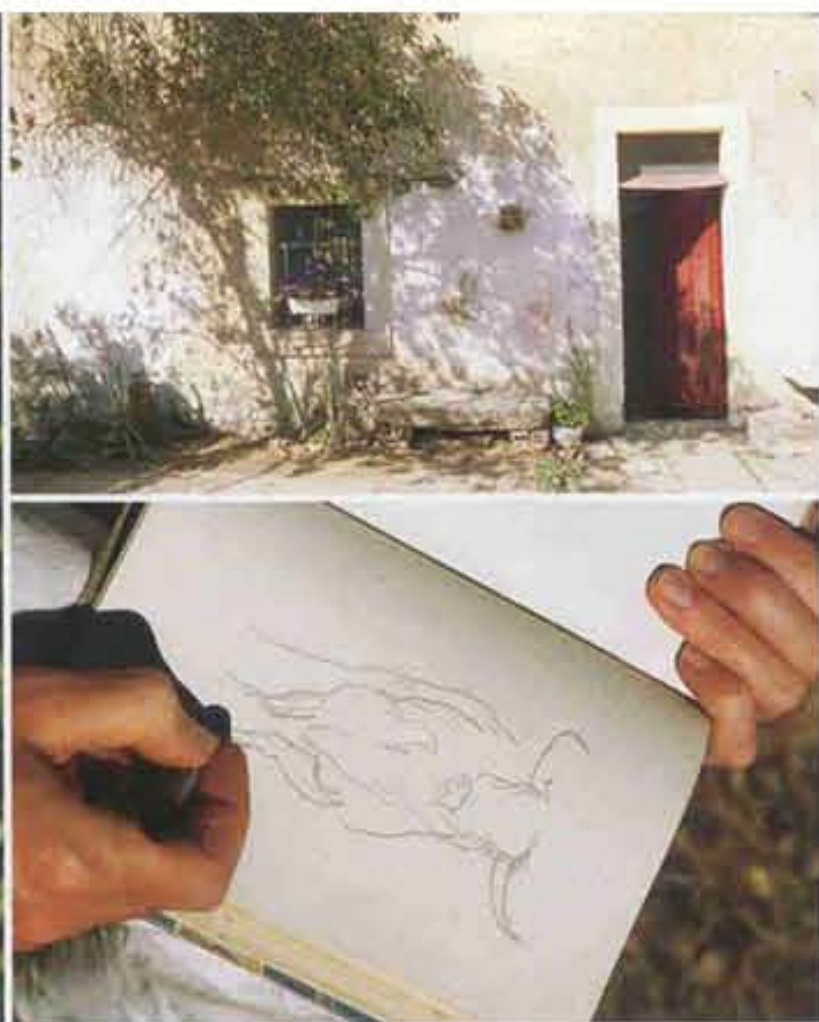
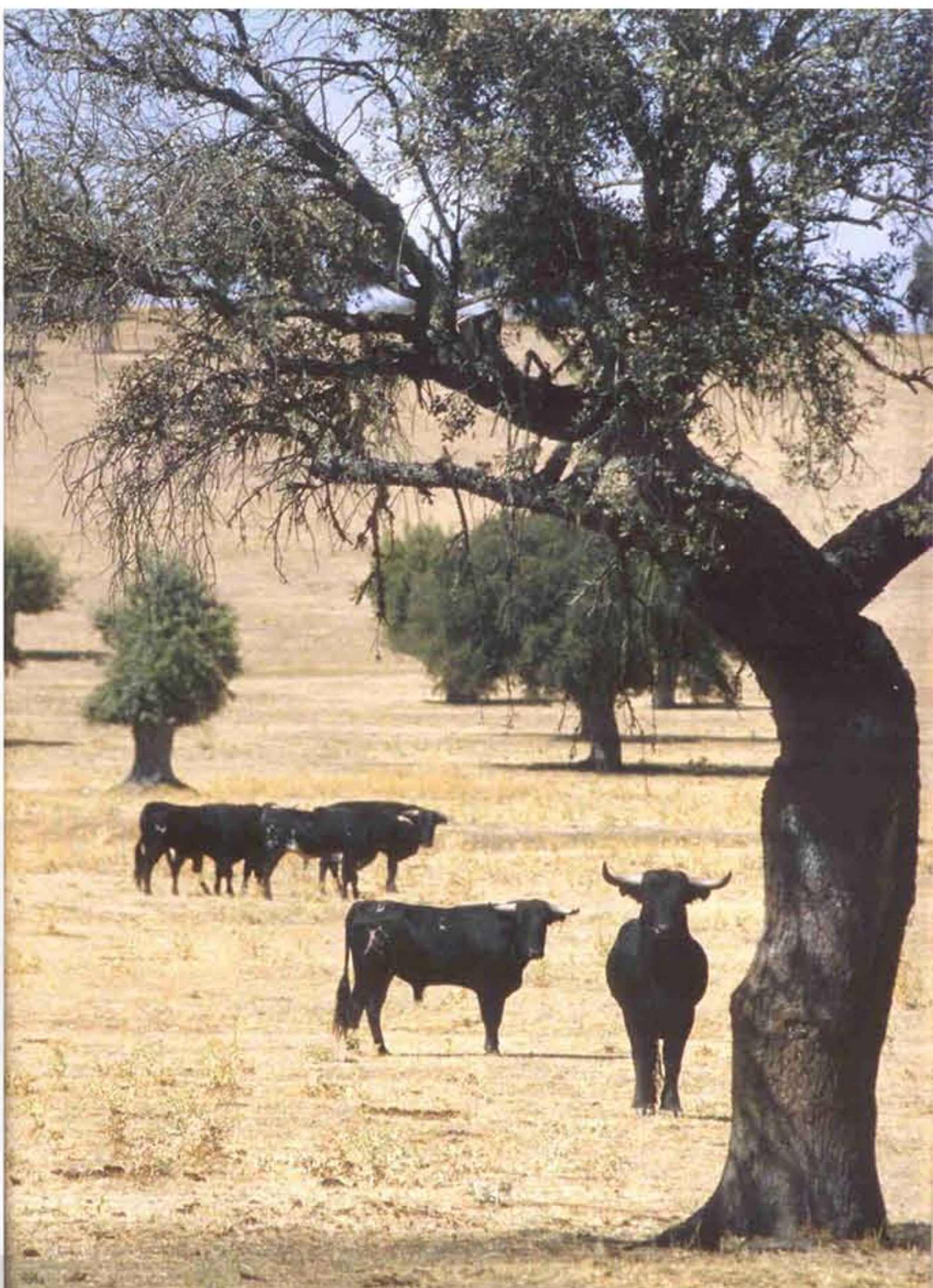
te vast aan de vorm van het draad. Daarom ben ik puur in was gaan werken, daarmee kun je nog alle kanten op. Ik vind dat het toeval tijdens mijn werk een rol moet kunnen spelen. Kom, dan laat ik je de wasmodellen zien." Ceulemans stapt de keuken in en opent de koelkast waar een hele collectie kleine stiersculpturen in allerlei houdingen in staat. Sommige van deze kleine beeldjes rullen als voorbeeld gaan dienen voor de grotere sculpturen die hij net als de kleinere in brons laat gieten. "De meeste vormen ontstaan spontaan, door constant de was door mijn vingers te laten gaan. Ik heb natuurlijk wel een stierenlijf voor ogen, ik ken hun vormen uit mijn hoofd, maar streef niet naar een exacte weergave van de werkelijkheid."

GEEN ENKEL RISICO

Dan is het tijd om in actie te komen, om de modellen met eigen ogen te gaan aanschouwen. We troetsen de hitte en even later zijn we op weg, op zoek naar de stieren. Eindeloos strekken de vlaktes zich uit aan weerskanten van de weg. Dan sluit Ceulemans een smalle, verharde weg in die langs verspreid staande, eeuwenoude steeneiken leidt. Ten slotte komen we aan de oever van een rivier. Ceulemans zet de auto stil en laat hond Jessie, die ons op deze tocht vergezelt, als eerste uittappen. "Aan de overkant dwaalt een kudde vervelende koeien rond. Er lopen ook een paar jonge stieren tussen. Een volwassen stier heeft de leiding. Dus niet te dicht bijkomen! Ik neem geen enkel risico als ik ga schetsen. Je moet ervoor zorgen altijd in de buurt van een boom, een muurtje of een flinke rospartij te blijven. Een volwassen stier weegt gemiddeld vijfhonderd kilo en beschikt over een paar vlijmscherpe hoorns."

BIJ DE KUDDE

We steken een brug over en speuren anderhalf uur rond op zoek naar de kudde. We lopen op een steile rospartij toe die Ceulemans behendig als een steenbok beklimt. Wanneer hij boven is laat hij zijn blok over het omringende land glijden. "Daar!" roept hij ineens, in de verte wijzend. "Ik zie de kudde." Verbazingsvallend snel is hij weer beneden. We zetten koers in de richting van de runderen. Na een kwartier zijn we de kudde tot op zestig meter afstand genaderd. Jessie is naast ons komen lopen. "Niet dichterbij komen!", maant Ceulemans. Hij haalt het schetsblok uit zijn zak en begint te tekenen. Een lopende stier, en een stier van achteren

Pauls penseel schiet naar voren. In enkele ferme streken zet hij in grote lijnen de stierenkop neer.

gezien. Eén van oprij. Plotseling draait de leider zich in onze richting en heft zijn kop spiedend op. "Dit is het", fluistert Paul, "deze houding wilde ik hebben. Die alerte spanning, fantastisch!" Zijn potlood schiet over het papier. Binnen enkele ogenblikken heeft hij het moment vastgelegd. De stier heeft ons nu geïgnaleerd en begint de kudde van ons weg te leiden. Ten slotte verdwijnen de dieren over een langgerekte heuvel. Jessie heeft roerloos naast ons gezeten. Eenmaal in de auto vertelt Paul dat hij morgen deze laatste schets zal uitvoeren tot een grote aquarel. Mogen we daar bij zijn? Na een korte stilte zegt Paul: "Ik heb nooit iemand om me heen als ik werk. Als ik afgeleid word raak ik er uit, dan wordt het niets." Hij zal ons niet eens opmerken, beloven we. "Good, laten we het maar proberen."

AAN HET WERK

En zo volgen we Paul de volgende ochtend de trap op die naar zijn atelier leidt, een immense zolder waar nu al een drukkende hitte hangt. Tussen de honderden dakpannen piept hier en daar een stukje blauwe Spaanse lucht. Aan de wanden aquarellen van levende Spaanse stieren. Op de grond grote tuben aquarelverf, bakjes om te mengen, een jerrycan zojuist met fris water gevuld. Eén gigantische penseel die in een smalle punt toeloopt. En een cd-

speler. We maken ons zo onzichtbaar mogelijk in een hoekje en verroeren ons niet meer. Ceulemans pakt een grote rol dik papier en legt die midden in zijn werkruimte. Hij rolt het papier twee en een halve meter uit, legt stenen op de hoeken en snijdt het af. Vervolgens zet hij de cd-speler aan. Een rauwe Spaanse mannenstem verscheurt de stilte. Nu klinken de akkoorden van een flamencogitaar. Paul Ceulemans vult de bakken met verf en water. Stapt uit zijn schoenen. Dan gaat hij aan de onderzijde van het lange stuk papier staan. Ernaast ligt zijn opengeslagen schetsboek waar hij af en toe een blik op werpt. Hij zet zijn rechterhand in zijn zij, met de linker maakt hij enkele malen door zijn haardos. Minuten lang blijft hij zo staan. Plotseling grijpt hij de penseel en doopt hem in de verf. Hij doet een paar snelle passen over het papier. Zijn penseel schiet naar voren. In enkele ferme streken zet hij in grote lijnen de stierenkop neer. Dan springt hij terug naar de verfbakken. Vervolgens zet hij de nek en borstkas neer. Trefzeker als een behendige muskietier laat Ceulemans zijn penseel het papier raken. Zo nu en dan klimt hij op een gammele houten keukentrap om zijn werk vanaf een afstand te kunnen bekijken. Dan begint hij het lichaam in te vullen zodat de stier meer 'body' krijgt. De muziek houdt op. Paul schijnt het niet te merken. Hij werkt als in trance verder. In de hete stilte is alleen het

tijlpen van de mussen en het blaffen van een verre hond hoorbaar. Het papier kan niet alle verf zo snel absorberen, hier en daar ontstaan poelen rood, blauw, paars. Zo nu en dan tilt Paul het papier hoog op zodat de kleuren door elkaar vloeien, waardoor verrassende effecten ontstaan. "Die spelen mee in het ritme van het geheel", zal hij ons later vertellen. Maar nu werkt Ceulemans nog zwijgend door, zich niet meer bewust van onze aanwezigheid. Uren later blijft hij plotseling roerloos staan. Het zweet gult van zijn lijf. De stier is af. Met opgeheven kop kijkt het dier ons alert en bezielend vanaf het papier aan. Onbewust doen we een stap achteruit. Het is alsof hij er zo uit kan springen.

TEXT EN FOTOGRAFIE: PETER PAUL BOSTER.
FOTOGRAFIE: INGE OOSTERDIJK.

Website Paul Ceulemans: www.paulceulemans.nl
Het werk van Ceulemans is te zien bij de volgende galeries:
• Galerie Louise in Borkel & Schaft.
Telefoon: 040 2088996. www.galerielouise.nl
Van 7 mei tot en met 30 juni is er in de galerie een speciale expositie van het werk van Ceulemans.
Openingstijden: vrijdag t/m zondag van 12.00 tot 18.00 uur en op afspraak.
• Giardino Beeldentuin in Berg en Terblijt.
Telefoon: 043 6042555. www.giardinobeeldentuin.nl

